

Minnen från DABS' fjällbotanikvecka 1989

Lennart Bratt

DABS söker sig vidare genom fjällsocknarnas okändare trakter, denna gång fr.a. området mellan Särna och Fulufjället. Förlagda i den enkla men för ändamålet förnämliga Knappgården i Särnaheden företogs turer till rikkärr, diabasberg, sumpskogar och vattendrag. Som omväxling till sommarvädret i övrigt kunde exkursionerna mestadels avnjutas i svalkande hällregn.

Redan Särnaheden har en hel del att erbjuda (botaniskt). Några hästbetade och magra hagar bjöd på höstlåsbräken och tysk fingerört. Den senare tycks i senare tid ha letat sig ut även i Dalarnas obygder. Efter att ha blivit utskällda efter noter av en revirhävdande inföding, som hade föga förståelse för tanken att grådraban kunde ha trivts på gårdsplanen, förlades verksamheten dock till storskogen.

Vid Siksjöberget och fäboden Bergvallen besöktes rikområden, som har sitt ursprung i förekomsten av kalkrik sarnait. Rikstråken i kärren innehöll t.ex. brudsporre, ängsnycklar, gräsull, smalfräken, klubbstarr och kärrsälting. Ett glädjande fynd av tagelstarr gjordes, kanske ett återfynd av lokalen "mellan Heden och Fulufjället" från 1890-talet.

Garsjön strax norr om vägen mot Mörkret besöktes efter tips om att provtagningar visat ett för trakten unikt högt pH i sjön. Ett intressant fynd av långnate gjordes, här på Dalarnas troligen högst belägna lokal, 605 m. över havet. Fina rikkärr omgav sjön och i bäckflödena fanns en frodig undervattensvegetation med rostnate och hästsvans.

Vid Rörmyrvallen besöktes de av Thomas Rafstedt uppmärksammade axagkärren. Det spännande området visade sig ha en hel del kvar att erbjuda. Mosaiker av rikpåverkade sumpskogar, kärr och källdråg skapar ypperliga betingelser för en artrik flora. Glansvide påträffades som ny för Särna socken. I ett vassbevuxet parti i en kärrkant fanns ett 15-tal tuvor av tagelstarr. ~~Huvud-~~starr, trådfräken och hybriden trådtåg X fjälltåg var andra roliga fynd. Vid källor växte både tussilago och fjällskräp.

Diabasbranter är alltid spännande att undersöka. I Näcksjöberget, längs landsvägen söder om Särna, återfanns fjäll- och tuvbräcka. Mosippa och fjällarv fanns högre upp i klipporna.

En dag ägnades åt Sidan, sydväst om Särna, en plats som ser spännande ut på kartan. Ovanför klippan påträffades ett rikkärr, översållat av fjällögontröst. Där kärret dränerades ut över klippan växte praktfulla hårstarrtovor. Viss förvirring uppstod när lockropen från de utspridda botanisterna

tuvor. Viss förvirring uppstod när lockropen från oss utspridda botanister i branterna blandades med de högljudda rösterna från en skock blåbärsplockande polacker här ute i storskogen!

En mycket sevärd sydvänd diabasbrant finns vid Gränjåsen, nära Stådjan. Fjällhüllebräken och vanlig hüllebräken växer i klipporna, i sällskap med blågröe och bergglim. På fuktiga klippor finns groddsvingel rikligt. I den frodiga rasbranten nedanför växer träjon, hässlebrodd, toltta och trolldruva rikligt. På en fläck i rasbranten växer märkligt nog ett bestånd av skuggviol, först rapporterat härifrån av bröderna Eriksson 1960.

Stränder av bäckar och åar är i dessa karga trakter ofta botaniska oaser. Byggingån är en, likaledes av T. Rafstedt tidigare uppmärksammat, sådan, med förekomst av bl.a. skogsfru. Regnen, i kombination med bävrarnas verksamhet, gjorde vandringen längs ån till ett besvärligt företag. Alltsomoftast sökte sig bifåror långt in i de omgivande sumpskogarna. Växtligheten var dock intressant. Ganska rikligt fanns t.ex. röda vinbär, fjällskräp, repestarr och korallrot. Vid Nedre Byggingen återfanns såväl storgröe vid en bäck som myskmåra i mullrik granskog.

En av veckans höjdpunkter var besöket vid Toxåsen och Fuluälven, med fyndet av klådris som finns beskrivet i Trollius 9. Besöket föranleddes delvis av ett tips om en guckuskolokal. Särna besparingsskog har här föredömligt sparat en ruta skog runt en ganska rik guckuskoförekomst. Detta för även det goda med sig att en rad andra krävande arter skyddas. Här påträffades t.ex. kransrams, mosippa, låsbräken, tvåblad, smal- och skavfräken, lundelm, grönkulla, tibast, visp- och hårstarr. Denna fina hänsyn renderade besparingsskogen ett hyllningsbrev från DABS, något de knappast är vana vid!

Sammanfattningsvis har årets c:a 10 fjällbotanister bidragit till att väsentligt öka kunskapen om dessa överaxeln sedda trakter. Ett annat uppfyllt mål blev att samla in uppgifter för "Projekt Hotade och Sällsynta Växter". Slutligen kommer skogsbolagen och naturvårdsmyndigheterna få ta del av våra resultat, för att kunna ta nödvändiga hänsyn. I de diabas- och sarnaitpåverkade områdena väster om Särna är det viktigt att skogsdikningar o dyl inte sker i blindo, när så höga botaniska värden nu har påvisats.

